

Ракамін А. В.

учитель української мови та літератури

Криворізької гімназії № 117 Криворізької міської ради

e-mail: rakamin11@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ “КРОССЕНС” НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

У статті міститься інформація про алгоритм створення кроссенсу та особливості його застосування на уроках української мови та літератури як одного з інноваційних підходів організації навчання, який сприяє розвитку учнів, якісному засвоєнню ними знань та успішній самореалізації.

Ключові слова: *технологія «кроссенс», соціальна компетентність, інтерактивні методи, диференціація та індивідуалізація навчання, асоціативний ланцюжок.*

Завдання школи сьогодні полягає у формуванні всебічно розвинутої особистості, яка здатна критично мислити, приймати відповідальні рішення, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, навчатися впродовж життя, бути патріотом своєї країни та діяти згідно з морально-етичними принципами. Для того, щоб реалізувати ці завдання, учителю необхідно створити умови для розвитку учня, до сприйняття ним знань, виробити вміння самостійно мислити, мотивувати до вивчення предмету.

Отже, необхідно застосовувати такі новітні технології, які б зацікавили учнів і викликали бажання навчатися, робили їх активними учасниками освітнього процесу.

Технологія «кроссенс» є однією з тих, що робить навчання цікавим і ефективним. Що ж таке кроссенс? Це головоломка нового покоління, створена на основі асоціацій, що поєднали в собі ознаки інтелектуальних розваг.

Завдання, які ставляться перед учнями під час виконання такого виду роботи, здається, на перший погляд, нескладними, але вимагають розуміння матеріалу, який вивчається, та логічного мислення, щоб відгадати зашифроване в картинках.

Кроссенс (від англ. cross – перехрестя, sens – смисл) – це візуальний асоціативний ланцюжок, який складається з дев'яти зображень, кожне з яких пов'язане з попереднім і наступним, що в результаті з різних сторін розкриває певне поняття, явище або факт [1].

Кроссенс має наочний, евристичний характер, сприяє процесу індивідуально – особистісної життєтворчості учнів, формує особистісні якості, такі як гуманність, соціальна активність, правдивість, порядність, працьовитість тощо.

Використання кроссенсу сприяє формуванню соціальної компетентності в структурі уроку, оскільки змінює мислення і мову учнів, надаючи і тому, й іншому інтегрований, системний характер [2].

Сьогодні про кроссенс написано чимало статей, існує багато розробок щодо використання цього методу, його створюють учителі різних фахів. Філологи теж зацікавилися цим методом і мають велику кількість таких розробок, які можна легко знайти в Інтернеті й використати на уроках. А можна й самим попрацювати над створення кроссенсу. Лише варто скористатися порадами педагогів, які давно працюють над його створенням.

Як же створити кроссенс?

1. Необхідно визначити тематику, загальну ідею.
2. Створити, дібрати зображення, що ілюструють його елементи.
3. Виділити дев'ять зображень, які мають відношення до ідеї, теми.
4. Встановити зв'язок між елементами, визначити послідовність.
5. Зосередити смисл в одному з елементів – квадраті № 9.
6. Встановити відмінні риси, особливості кожного елемента.
7. Підібрати картинки, які ілюструють обрані елементи-образи або замінити вибрані прямі елементи і асоціації іншими символічними картинками.

Різновиди кроссенсу та особливості його розшифрування

1. «По спіралі». Зображення розташовані так, що кожна наступна частина кроссенсу зв'язана з попередньою. Схематично це виглядає так: 1-2, 2-3, 3-6, 6-9, 9-8, 8-7, 7-4, 4-5.

2. Зв'язок із головним поняттям. Кожна частина пов'язана із п'ятою (головною).

Схематично це так: 1-5, 2-5, 3-5, 6-5, 9-5, 8-5, 7-5, 4-5.

3. «По периметру і по хресту». Зображення по периметру відповідає схемі: 1-2, 2-3, 3-6, 6-9, 9-8, 8-7, 7-4, 4-1.

«По хресту»— це зв'язок між центральним зображенням кроссенсу, що міститься під № 5 та сусідніми за схемою: 5-2, 5-8, 5-6, 5-4.

Використання кроссенсу на різних етапах уроку

Можна розпочати урок з розшифрування теми уроку чи епіграфа до нього. Таке завдання зацікавить дітей і налаштовує на сприйняття нового матеріалу, особливо якщо він складний. Проблематику твору теж визначають за допомогою кроссенсу, але спочатку потрібно сформулювати її, записати речення, а потім зобразити в картинках те, що вдалося з'ясувати. Таке завдання створює як вчитель, щоб перевірити знання учнів, так і діти, виконуючи домашнє завдання.

Це дасть змогу краще запам'ятати матеріал і відтворити його на уроці.

Кроссенс може стати планом - конспектом уроку, коли на кожний етап учитель обирає певний квадрат. Доречним буде використання кроссенсу для узагальнення знань про певне поняття, добу чи напрям в літературі.

Система образів, зашифрована у кроссенсі, дає можливість назвати всіх героїв твору та охарактеризувати кожного з них. Дати характеристику персонажу теж простіше, використовуючи цей метод, бо кожна картинка вказує на певну рису характеру людини.

Сюжет твору цікаво розглядати з допомогою кроссенсу, так як кожна картинка асоціюється з певною подією, яку легко згадати. Кроссенс можна використати для презентації книги, щоб заохотити учнів до читання художньої літератури.

На уроках української мови доречним буде використання даного методу під час вивчення значення слова, фразеологізмів, частин мови, словосполучення, речення, основних орфограм.

Функції, які цей метод виконує

- навчальну (сприяє кращому засвоєнню нового матеріалу в ігровій формі);
- мотиваційну (викликає інтерес до навчальної теми);
- розвивальну (сприяє розвитку образного та логічного мислення);
- комунікативну (забезпечує діалог між учасниками навчального процесу);
- соціальну (пояснює закономірності та причини певного явища, його елементи, протиріччя та ін.).

Метод «кроссенс» доречно поєднати з інтерактивними методами:

- робота в групах;
- «мікрофон»
- «мозковий штурм»;
- робота в парах.

Кроссенс є елементом диференціації та індивідуалізації навчання

- спосіб розуміння вивченого поняття, явища, теми; можливість неординарно застосовувати знання, зв'язок вивченого з життям;
- встановлення міжпредметних зв'язків з іншими шкільними дисциплінами.

Отже, кроссенс – це головоломка, яка є чудовим засобом для розвитку логічного і творчого мислення школярів. Крім цього, він створює умови для розвитку творчої особистості, вчить висловлювати свою точку зору, уміння критично мислити, обробляти інформацію, сприяє розвитку зв'язного мовлення, зорової пам'яті, підвищує комунікативну здатність, самооцінку та мотивацію, уміння працювати з джерелом інформації, сприяє якісному засвоєнню учнями знань.

Література

1. <https://naurok.com.ua/krossens-yak-metod-navchannya-267111.html>

2.

<http://www.soippo.edu.ua/index.php/2137-krossens-yak-zasib-dlya-tvorhosti-pedagoga>